

شرایط اعمال ماده ۵۲۲ قانون آیین دادرسی مدنی

ارکیده قاضی زاده

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه

چکیده

قانون‌گذار در ماده ۵۲۲ شرایطی را جهت تعلق خسارت تأخیر تادیه مقرر نموده است که برخی مخصوص طلبکار است که شامل مطالبه می‌باشد که شامل مطالبه اصل طلب و مطالبه خسارت تأخیر تادیه می‌باشد. مطالبه باید توسط طلبکار اثبات گردد. برخی شرایط مخصوص بدهکار است و شامل امتناع بدهکار علی‌رغم داشتن تمکن مالی است که اثبات امتناع بدهکار با مطالبه رسمی مدیون انجام می‌گیرد و در مورد تمکن بدهکار باید گفت که اصولاً «عدم»، همیشه پیش از «حادث» است و تقدم دارد و حال اولیه و طبع اولیه انسان که متولد می‌شود این است که معسر است و بی‌چیز است و تمکن امر حدوثی و وجودی است که بعد از نداری و بی‌چیزی انسان عارض او می‌گردد پس اگر کسی مدعی امر عدمی (نداری و اعسار) باشد موافق اصل اولیه عدم تمول و عدم تمکن است و مورد تقدم قرار می‌گیرد نسبت به امر حادث تمول و تمکن مالی) و قول مدعی اصل اولیه عدم تمول و عدم تمکن است و مورد تقدم قرار می‌گیرد نسبت به باشد این فرد از اصل اولیه عدم تمکن خارج شده است یعنی از همان حالت بی‌چیزی که با تولد داشته است خارج شده است و متمکن شده است و حال که ادعای بی‌چیزی می‌کند نمی‌توان به اصل عدم تمکن استناد کرد چراکه موضوع اصل با «یک بار تمکن» او از بین رفته است و در مورد این فرد اصل استصحاب تمکن جاری می‌گردد و حکم به تمکن مالی او می‌شود مگر این که با دلیل و بینه اعسار خود را اثبات نماید اما در موضوعات مالی نظیر معاملات مالی و قرض و ... مدیون با دریافت وجه یا تعهد به پرداخت وجه در سررسید (که خود نوعی اقرار به تمکن خویش محسوب می‌شود) متمکن گردیده است و در نتیجه دارای سابقه تمکن گردیده و بار اثبات اعسار بر عهده مدیون خواهد بود. باید اذعان نمود که موضوع ماده ۵۲۲ نیز از موضوعات مالی می‌باشد که تعهد به پرداخت وجه در سررسید بوده است و این خود اقرار به تمکن خویش می‌باشد و بر این اساس اثبات اعسار بر عهده مدیون می‌باشد و در نتیجه نیازی به اثبات تمکن از سوی طلبکار نمی‌باشد. برخی شرایط اعمال ماده ۵۲۲ نیز مربوط به اوضاع و احوال اقتصادی می‌باشد که شامل تغییر فاحش شاخص سالانه قیمت‌ها است که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی اعلام می‌گردد و رعایت این شاخص در تعیین میزان خسارت تأخیر تادیه ملاک قرار می‌گیرد مگر این که طرفین توافقی در این خصوص نموده باشند که در این صورت توافق طرفین معتبر می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تأخیر تادیه، خسارت، طلبکار، بدهکار، ماده ۵۲۲ آیین دادرسی مدنی

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰، صفحات ۱۳۸-۱۲۱